



Datum

2022-04-01

Diariernr (åberopas)

A706.258/2021

Saknr

000

Er referens

Ju2021/03715

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.krim@regeringskansliet.se

Vägar till ett tryggare samhälle (SOU 2021:85)

Sammanfattning

Polismyndigheten välkomnar kommitténs arbete och uppdrag att analysera och bedöma rättsväsendets och andra aktörers förmåga att möta utmaningar inom det brottsbekämpande området där det brottsförebyggande arbetet är en del.

Polismyndigheten ställer sig positiv till förslaget om att ge Polismyndigheten i uppdrag att utveckla information om stöd och skydd till brottsoffer samt att informationen ska bli mer relevant och anpassad till den enskilde.

Polismyndigheten ser även positivt på att Brottsoffermyndighetens uppdrag förstärks och att Socialstyrelsen ges i uppdrag att kartlägga kommunernas arbete med brottsofferstöd och genom utarbetande av vägledningar på området ytterligare bidra till att stärka kommunernas socialtjänster i deras arbete med brottsofferstöd.

Polismyndigheten efterfrågar dock ett tydligare framtidsperspektiv med mer framåtsyftande åtgärdsförslag samt lämnar även i övrigt några synpunkter på vissa brottstyper och perspektiv som inte har berörts i betänkandet.

Polismyndighetens synpunkter

Polismyndigheten lämnar följande närmare synpunkter.

Digitalisering (avsnitt 2.4)

I betänkandet konstateras att antalet anmälda it-relaterade brott ökat kraftigt. Polismyndigheten vill i detta sammanhang framhålla att mörkertalet inom brottsområdet sannolikt är stort. Den it-relaterade brottsligheten skapar ett stort kompetensutvecklingsbehov hos de brottsutredande myndigheterna. Polismyndigheten anser att den kompetensutveckling som sker inom området sker för långsamt. Ett exempel på detta är komplexa cyberbrott där samhället inte håller jämna steg med brottsligheten. Den kunskapshöjning som föreslås avseende digitalisering och den it-relaterade brottsligheten välkomnas därför av Polismyndigheten.

Polismyndigheten välkomnar en fortsatt diskussion om att modernisera synen på personlig integritet och användningen av tekniska hjälpmedel såsom artificiell intelligens (AI). Polismyndigheten vill därför betona vikten av det resonemang som förs i avsnittet (sid 47-48) om möjligheterna att låta den initiala bedömningen av data, som inhämtats i exempelvis brottsutredande syfte, ske med hjälp av AI. Därigenom kan relevant information identifieras på ett effektivt sätt samtidigt som intrånget i den enskildes integritet begränsas.

Våld i nära relation (avsnitt 2.6.2)

Polismyndigheten ser behov av en fördjupning avseende hedersrelaterad brottslighet i form av en lägesbild och fenomenbeskrivning. Hedersrelaterad brottslighet kan antas ha koppling till såväl extremism som parallella samhällsstrukturer och nätverk, vilket gör det särskilt relevant att belysa den typen av brottslighet i detta sammanhang.

Narkotikabrottsligheten (avsnitt 2.9)

Polismyndigheten delar uppfattningen att en minskad narkotikakonsumtion bland storkonsumenter genererar en minskad efterfrågan på och minskad tillgång till narkotika. Dock behövs ett tydligare fokus på prevention. Kopplingen mellan narkotikabruk och att begå eller utsättas för brott visar på vikten av att arbeta inte bara mot storkonsumenter utan mot allt narkotikabruk.

Vidare framförs i avsnittet att det krävs en stor mängd resurser från rättsväsendets sida för att hantera ringa narkotikabrott i form av bruk av narkotika. Polismyndigheten vill där framhålla att många ringa narkotikabrott upptäcks i samband med andra brott, såsom trafikförseelser eller misshandel, och att det därför är tveksamt om en avkriminalisering eller annan förändrad syn på bruk av narkotika skulle frigöra resurser för Polismyndigheten i motsvarande utsträckning.

Polismyndigheten ser vidare ett behov av att fokusera mer på brottsförebyggande arbete inom Kriminalvården. Kriminalvården har en hög andel intagna som har en missbruksproblematik.

Brottslighetens struktur och utveckling (avsnitt 4)

I avsnittet om anmälningsstatistik som källa beskrivs bl.a. att denna statistik ger en mer rättvisande bild av brottsnivån vid brottstyper med hög anmälningsbenägenhet och att antalet brott med låg anmälningsbenägenhet tenderar att underskattas. Polismyndigheten vill här framhålla att anmälningsstatistiken i viss mån även innehåller en överrapportering, då anmälningar med påståenden som inte utgör brott tas upp och förs in som anmälan (ofta troligtvis av okunskap hos anmälaren om vad som utgör ett brott). Även om dessa ärenden läggs ner av förundersökningsledare finns ärendena kvar i statistiken. Omfattningen av dessa är svårt att uppskatta men man kan anta att det även här finns en betydande skillnad mellan olika brottstyper.

Kommitténs överväganden och förslag (avsnitt 9)

Polismyndigheten är positiv till förslaget att Polismyndigheten ges i uppdrag att utveckla information om stöd och skydd till brottsoffer samt att informationen ska bli mer relevant. Uppdraget bör även inkludera utveckling av hur informationen på bästa sätt ska nå fram till brottsoffer och kan även kopplas till den fortsatta utvecklingen av rättsväsendets digitalisering. Användning av teknik och AI för att göra brottsofferinformationen digital och mer individanpassad kan vara en framgångsfaktor.

Vidare ser Polismyndigheten positivt på att Brottsoffermyndighetens uppdrag förstärks, eftersom det tydliggör Brottsoffermyndighetens ansvar som expert- och kunskapsmyndighet. Detta kommer även att underlätta för Polismyndigheten att kunna ge behovsanpassad service till olika grupper av brottsoffer. Dock bör frågan om sekretess och skydd av personuppgifter utredas i relation till detta.

Polismyndigheten är också positiv till förslagen att Socialstyrelsen ges i uppdrag att, i samråd med berörda aktörer, kartlägga kommunernas arbete med att erbjuda stöd och hjälp till brottsoffer och deras närstående samt ta fram en utvecklad vägledning för att stödja kommunernas socialtjänster i arbetet med brottsofferstöd.

Polismyndigheten vill i detta avseende framhålla att det är av stor vikt för det brottsförebyggande arbetet att socialtjänsten agerar i tid med insatser redan innan barn och unga utvecklar ett normbrytande beteende. Polismyndigheten menar att beskrivningarna i betänkandet inte i tillräckligt hög utsträckning kopplas till vikten av en fungerande skola och socialtjänst för att motverka en utveckling som främjar kriminalitet. Genom förebyggande insatser på ett tidigt stadium kan unga individer motiveras att inte begå brott.

Övrigt

Kommitténs arbete och uppdrag att analysera och bedöma rättsväsendets och andra aktörers förmåga att möta utmaningar på såväl det brottsförebyggande som det brottsbekämpande området är välkommet. Polismyndigheten efterfrågar dock ett ännu tydligare framtidsperspektiv med mer framåtsyftande åtgärdsförslag.

Vidare efterfrågar Polismyndigheten ett ytterligare ökat fokus på organiserad och gränsöverskridande brottslighet, som är en allt större utmaning för det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet.

Polismyndigheten anser också att en beskrivning av samhällets kostnader för brott kunnat vara ett bra komplement till betänkandet för att belysa omfattningen. Svenskt Näringsliv har exempelvis beräknat att näringslivets totala kostnader orsakade av brottslighet överstiger 100 miljarder SEK om året.

Polismyndigheten hade även önskat att miljöbrotten berördes i betänkandet. Denna brottstyp har stora likheter med brott mot välfärdssystemet då

kriminella kan skjuta över kostnader på samhället genom att inte följa lagstiftningen på området.

Konsekvenser för Polismyndigheten

Polismyndigheten delar utredningens bedömning av konsekvenserna för Polismyndigheten.

Detta yttrande har beslutats av rikspolischefen Anders Thornberg. Vid den slutliga handläggningen har deltagit chefen för rättsavdelningen Gunilla Hedwall och juristen Pontus Klang, föredragande.

POLISMYNDIGHETEN

Anders Thornberg

Pontus Klang

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli